

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ตามแนวคิด SBAR และศึกษาประสิทธิผลของการรายงานเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพตามแนวคิด SBAR โรงพยาบาลพุทธโสธร โดยเปรียบเทียบการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพใน 3 ด้าน ได้แก่ ประสิทธิภาพด้านการใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนการพยาบาล ด้านการใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง และด้านการใช้ข้อมูลเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และสถานที่ที่ศึกษา

ประชากร คือ พยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นไป และขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง ที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยศัลยกรรมอุบัติเหตุ ชั้น 7 ทั้งหมดจำนวน 16 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยศัลยกรรมอุบัติเหตุ ชั้น 7 โรงพยาบาลพุทธโสธร ทั้งหมดจำนวน 14 คน ยกเว้นหัวหน้าหอผู้ป่วย และผู้วิจัย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แยกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. พยาบาลวิชาชีพ เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานมานานตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเวรรับผิดชอบในการเป็นผู้ส่งรายงาน และผู้รับรายงาน ขณะมีการรายงานเปลี่ยนเวอร์จำนวน 11 คน

2. พยาบาลวิชาชีพ ทำหน้าที่ เป็นเพียงผู้รับรายงาน ขณะมีการรายงานเปลี่ยนเวอร์ เป็นระยะเวลาตั้งแต่ 10 เดือนขึ้นไป จำนวน 3 คน

สถานที่ที่ศึกษา คือ หอผู้ป่วยศัลยกรรมอุบัติเหตุ ชั้น 7 เป็นหอผู้ป่วยที่รับดูแลผู้ป่วยทางด้านศัลยกรรมอุบัติเหตุ ศัลยกรรมระบบประสาท ผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บหลายระบบ บาดเจ็บกระดูกและไขสันหลัง และผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองชนิดแตก มีจำนวนเตียงรองรับผู้ป่วยทั้งสิ้น 30 เตียง แบ่งการดูแลผู้ป่วยออกเป็น 2 ทีม ได้แก่ ทีมผู้ป่วยหนัก จำนวน 14 เตียง และทีมผู้ป่วยพักฟื้น จำนวน 16 เตียง ในกรณีที่ผู้ป่วยมากกว่า 30 ราย มีการจัดเตียงเสริมไว้ให้บริการในทีมผู้ป่วยพักฟื้นเพิ่มอีกจำนวน 6 เตียง โดยมีผู้ป่วยเฉลี่ยวันละ 32 คน และมีอัตราหมุนเวียนเตียงเท่ากับ 50 เปอร์เซ็นต์ ในกรณีที่ผู้ป่วยเกินกว่าจำนวนเตียงปกติ สามารถย้ายผู้ป่วยพักฟื้นไป

รักษาต่อยังหอผู้ป่วยศัลยกรรมทั่วไป ชั้น 8 ได้

ในทีมผู้ป่วยหนัก รับดูแลผู้ป่วยหนักทางด้านศัลยกรรมอุบัติเหตุ อาจได้รับบาดเจ็บทางระบบประสาท หรือได้รับบาดเจ็บหลายระบบ มีปัญหาในระบบไหลเวียนโลหิต หรือมีปัญหาในระบบทางเดินหายใจ พร้อมระดับความรู้สึกตัว ต้องให้การเฝ้าระวัง ดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด หรือจำเป็นต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ โดยมีผู้ป่วยต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ เฉลี่ยวันละ 10 ราย เมื่อผู้ป่วยมีอาการทุเลาขึ้นอยู่ในระยะพักฟื้นแล้ว ได้จัดให้มีการย้ายผู้ป่วยไปนอนพักรักษาต่อในทีมผู้ป่วยพักฟื้น

การจัดอัตรากำลังพยาบาลวิชาชีพ ในหน่วยงานมีพยาบาลวิชาชีพ ทั้งหมด 15 คน (รวมผู้วิจัยไม่รวมหัวหน้าหอผู้ป่วย) ผู้วิจัยในฐานะรองหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้มอบหมายงานให้แก่พยาบาลวิชาชีพ ผลัดเปลี่ยนกันปฏิบัติงานเป็นหัวหน้าเวร และสมาชิกทีมทั้ง 2 ทีม ตามความเหมาะสมทุกเวร ทุกวัน โดยจัดให้พยาบาลวิชาชีพขึ้นปฏิบัติงานในเวรเช้า 5 คน เวรบ่ายและเวรดึกเวรละ 4 คน โดยมีพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 12 คน (รวมผู้วิจัย) ผลัดเปลี่ยนเวรกัน ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเวรรับผิดชอบเป็นผู้ส่งรายงาน และผู้รับรายงาน ในขณะการรายงานเปลี่ยนเวรทั้ง 2 ทีม ส่วนพยาบาลวิชาชีพ อีกจำนวน 3 คน เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานเพียง 10 เดือน ทำหน้าที่ เป็นสมาชิกทีมในขณะการรายงานเปลี่ยนเวรในทีมผู้ป่วยหนัก และเริ่มทำหน้าที่เป็นหัวหน้าเวรในทีมผู้ป่วยพักฟื้น

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดให้มีการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพทั้ง 2 ทีม เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพกลุ่มเดียวกันนี้หมุนเวียนปฏิบัติงานทั้งสองทีม แต่ผู้วิจัยได้ดำเนินการเฉพาะกับทีมผู้ป่วยหนัก เนื่องจากมีจำนวนเตียงรองรับผู้ป่วยคงที่ และผู้วิจัยมีโอกาสดังกล่าวการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพได้ในเวลาเดียวกันเพียงทีมเดียว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) แบบการรายงานเปลี่ยนเวร ตามแนวคิด SBAR ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการรายงานเปลี่ยนเวร แทนการใช้คาร์ตเด็กซ์ในการรายงานตามปกติ 2) คู่มือการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพ ตามแนวคิด SBAR เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการรายงานเปลี่ยนเวร ให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยผู้วิจัยขึ้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ทั้ง 2 ประเภท ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าจากตำรา เอกสารวิชาการ ทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรายงานเปลี่ยนเวร ขึ้นตอนการรายงานตามแนวคิด SBAR ของ Hendricson (2008) คู่มือการรายงานเปลี่ยนเวรของ ฌินี แฮมสกูล (2544) แนวทางการส่งต่อผู้ป่วยในของหน่วยงาน

อุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร (2553) และองค์ประกอบของกระบวนการพยาบาล

1.2 ผู้วิจัยได้สร้างแบบฟอร์มการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพ ตามแนวคิด SBAR โดยนำเนื้อหา รายละเอียดของขั้นตอนการรายงานตามแนวคิด SBAR ลักษณะการรายงาน ข้อมูลของผู้ป่วยในสถานการณ์จริง ข้อมูลบางส่วนของรายงานตามปกติ จากการใช้คาร์เด็กซ์ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการรายงานเปลี่ยนเวรในบริบทของหน่วยงานที่ศึกษา

1.3 ผู้วิจัยสร้างคู่มือการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพ ตามแนวคิด SBAR โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับ ความหมายของการรายงานเปลี่ยนเวร วัตถุประสงค์ของการรายงานเปลี่ยนเวร หลักการของการรายงานเปลี่ยนเวร ขั้นตอนของการรายงานเปลี่ยนเวร และตัวอย่าง สถานการณ์การรายงานเปลี่ยนเวรตามกรอบการรายงานที่ใช้แนวคิด SBAR 5 สถานการณ์ ได้แก่ สถานการณ์ผู้ป่วยที่มีอาการเปลี่ยนแปลง ผู้ป่วยรับใหม่ ผู้ป่วยกลับจากห้องผ่าตัด ผู้ป่วยส่งตรวจ พิเศษ และผู้ป่วยที่มีอาการคงที่

1.4 ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ทั้ง 2 ประเภท เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร และนำเครื่องมือดังกล่าว มาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.5 ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ทั้ง 2 ประเภท เสนอต่อพยาบาลวิชาชีพ ทั้งหมด 14 คน โดยการประชุมกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ แบ่งออกเป็น 2 ครั้ง ๆ ละ 7 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอเกี่ยวกับปัญหาของการรายงานเปลี่ยนเวร วัตถุประสงค์ของการรายงานเปลี่ยนเวร ประโยชน์ที่จะได้รับจากการรายงานเปลี่ยนเวรที่มีคุณภาพต่อผู้ป่วย นำเสนอคู่มือการรายงานเปลี่ยนเวร และแบบฟอร์มการรายงานเปลี่ยนเวรแก่พยาบาลวิชาชีพ หลังจากนั้นจัดให้พยาบาลวิชาชีพฝึกการรายงานเปลี่ยนเวร ตามสถานการณ์การรายงานเปลี่ยนเวรทั้ง 5 สถานการณ์ จากคู่มือการรายงานเปลี่ยนเวร

1.6 หลังจากได้ข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม ผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขทั้งแบบฟอร์มการรายงานเปลี่ยนเวร คู่มือการรายงานเปลี่ยนเวร และนำเสนอต่อหัวหน้าหอผู้ป่วย และประชุมกลุ่มย่อยของพยาบาลวิชาชีพ เพื่อซักซ้อมความเข้าใจในการนำรูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรไปใช้ในการรายงานจริง และกำหนดวันเริ่มใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพ ตามแนวคิด SBAR

1.7 เมื่อพยาบาลวิชาชีพได้ปฏิบัติการรายงานเปลี่ยนเวรจริงแล้ว ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรอีกเล็กน้อย และหัวหน้าหอผู้ป่วยกำหนดให้มีการรายงานเปลี่ยนเวรตามรูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร และถือเป็นหลักปฏิบัติในการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แยกออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) แบบติดตามการรายงานเปลี่ยนเวร เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อให้ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการสังเกตติดตาม ให้คำแนะนำ และเก็บรวบรวมข้อมูลการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงาน 2) แบบสอบถามประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อติดตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพที่มีต่อประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้ง 2 ประเภท ดังนี้

2.1 แบบติดตามการรายงานเปลี่ยนเวร ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรายงานเปลี่ยนเวร องค์ประกอบของกระบวนการพยาบาล สังเกต และบันทึกรายละเอียดของเนื้อหาการรายงานเปลี่ยนเวร ในขณะที่รายงานเปลี่ยนเวรจากสถานการณ์จริง ขั้นตอนการรายงาน ตามแนวคิด SBAR และปัจจัยของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ ร่วมกับการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือชุดนี้เป็นแนวทางในการสังเกต และให้ข้อเสนอแนะแก่พยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงาน โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) แบบบันทึกการใช้ระยะเวลาขณะรายงานเปลี่ยนเวร เป็นแบบบันทึกจำนวนผู้ป่วย ประเภทผู้ป่วย ระยะเวลาที่ใช้ และบันทึกเหตุการณ์รบกวนที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการรายงานเปลี่ยนเวร และ 2) แบบสังเกตการรายงานเปลี่ยนเวร ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการประยุกต์ใช้ขั้นตอนการรายงานตามแนวคิด SBAR ของ Hendricson (2008) องค์ประกอบของการวางแผนการพยาบาล และแนวทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของ บุญใจ ศรีสถิตย์นรากร (2551)

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการสังเกตพยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงาน ขณะมีการรายงานเปลี่ยนเวร ถ้าผู้วิจัย พบว่า พยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงานมีการรายงานเนื้อหา ตามข้อรายการ ให้คะแนนเป็น “1” ถ้าพบว่า ไม่มีการรายงานเนื้อหาตามข้อรายการ ให้คะแนนเป็น “0” ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการติดตามให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะ หรือข้อควรปรับปรุงแก้ไขในการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงาน ช่วงการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพต่อประสิทธิผลของการรายงานเปลี่ยนเวร โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน รวมข้อรายการทั้งหมด 32 ข้อ ได้แก่

ด้านความครอบคลุมเนื้อหา	จำนวน 13 ข้อ
ด้านความถูกต้องตามสภาพการณ์ของผู้ป่วย	จำนวน 13 ข้อ
ด้านความชัดเจนของลักษณะการรายงานข้อมูล	จำนวน 6 ข้อ

2.2 แบบสอบถามประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับองค์ประกอบของการวางแผนการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ แนวคิดการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง และแนวคิดการดูแลผู้ป่วยที่ปลอดภัย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพผู้รับรายงานต่อประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน รวมข้อรายการทั้งหมด 28 ข้อ ได้แก่

ด้านการใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนการพยาบาล	จำนวน 16 ข้อ
ด้านการใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง	จำนวน 6 ข้อ
ด้านการใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วย	จำนวน 8 ข้อ

โดยกำหนดเกณฑ์ประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ เป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 มากที่สุด หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบมากที่สุด
- 4 มาก หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบมาก
- 3 ปานกลาง หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบปานกลาง
- 2 น้อย หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบน้อย
- 1 น้อยที่สุด หมายถึง ข้อความในประโยคตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบน้อยที่สุด

การแปลผลคะแนนจากแบบสอบถามประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามคะแนนที่ได้รับ โดยการนำคะแนนที่ได้ทุกข้อรวมกันหารด้วยจำนวนข้อ ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง การรับรู้ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ระดับสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง การรับรู้ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ระดับสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง การรับรู้ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง การรับรู้ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง การรับรู้ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ระดับต่ำมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ คู่มือการรายงานเปลี่ยนเวอร์ และแบบฟอร์มการรายงานเปลี่ยนเวอร์ ตามแนวคิดSBAR เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบติดตามการรายงานเปลี่ยนเวอร์ และแบบสอบถามประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบรายละเอียด ความครอบคลุมเนื้อหา ความถูกต้อง และความเหมาะสมของการใช้ภาษา หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถามประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก) ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล จำนวน 2 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีการรายงานเปลี่ยนเวอร์ โดยใช้แนวคิด SBAR จำนวน 2 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์การทำวิจัย เกี่ยวกับแนวคิด SBAR จำนวน 1 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขภายใต้คำแนะนำของประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื่องจากดัชนีความตรงตามเนื้อหาในครั้งแรกมีค่าน้อยกว่า .80 จึงได้นำแบบสอบถามประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ กลับไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบอีกครั้ง ผลการหาค่าความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ ในครั้งที่สองเท่ากับ .96 โดยปรับปรุงแก้ไขข้อรายการ ทั้งหมด 7 ข้อ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก)

2. การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลพุทธโสธร หอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 7 จำนวน 14 คน และพยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยอายุรกรรมชาย 8 จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 27 คน และนำผลการทดลองใช้แบบสอบถามประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ มาคำนวณหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยรวมเท่ากับ .97 และแยกเป็นด้านการใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนการพยาบาล เท่ากับ .94 ด้านการใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง เท่ากับ .87 และด้านการใช้ข้อมูลเพื่อการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วย เท่ากับ .92

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำโครงร่างวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อได้รับอนุญาตให้ทำการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากคณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เสนอต่อผู้อำนวยการ และหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาล พุทธโสธร เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ในหอผู้ป่วย ศัลยกรรมอุบัติเหตุ ชั้น 7 โรงพยาบาลพุทธโสธร
2. ผู้วิจัยระบุรายละเอียดของงานวิจัยแนบไปกับแบบสอบถาม และจัดทำใบยินยอมให้พยาบาลวิชาชีพทุกคนได้ลงนามเข้าร่วมวิจัย โดยในใบยินยอมได้ระบุให้พยาบาลวิชาชีพปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยได้ตลอดเวลา และไม่ต้องแจ้งให้ผู้วิจัยทราบล่วงหน้า โดยการปฏิเสธนั้นจะไม่ต้องระบุชื่อ นามสกุล และ ไม่มีผลใด ๆ ต่อพยาบาลวิชาชีพ และระบุให้พยาบาลวิชาชีพได้แสดงข้อคิดเห็นในการตอบแบบสอบถามได้ตามความเป็นจริง โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของการวิจัย และการตอบแบบสอบถามให้พยาบาลวิชาชีพทุกคนรับทราบ และหลังจากที่พยาบาลวิชาชีพตอบแบบสอบถามทุกข้อแล้ว จัดให้ใส่แบบสอบถามลงในซองที่แนบไปพร้อมปิดผนึก ส่งคืนผู้วิจัยตามกำหนด ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไว้เป็นความลับ

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนก่อนการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ 2) ขั้นตอนระหว่างการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ และ 3) ขั้นตอนหลังการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์

1. ขั้นตอนก่อนการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ ดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าหอผู้ป่วยศัลยกรรมอุบัติเหตุ ชั้น 7 โรงพยาบาลพุทธโสธร เพื่อขออนุญาตจัดประชุมกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ เพื่อร่วมกันพัฒนารูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์และให้พยาบาลวิชาชีพตอบแบบสอบถามประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์

1.2 ในการจัดประชุมกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 14 คน ตอบแบบสอบถามประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวม และตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมด และเก็บไว้วิเคราะห์เป็นข้อมูลก่อนการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์

1.3 ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนของการบริหารการเปลี่ยนแปลงมาประยุกต์ใช้ในการประชุมกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ และพัฒนารูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร โดยผู้วิจัยได้จัดการประชุมกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 14 คน โดยแบ่งกลุ่มประชุมออกเป็น 2 ครั้ง ๆ ละ 7 คน ครั้งที่ 1 วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2555 และครั้งที่ 2 วันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2555 เวลา 15.00 นาฬิกา ถึง 18.00 นาฬิกา ที่ห้องปฏิบัติการพยาบาล หอผู้ป่วยศัลยกรรมอุบัติเหตุ ชั้น 7 โรงพยาบาลพุทธโสธร เพื่อชี้แจงให้พยาบาลวิชาชีพพบบรรู้ถึงวิธีการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอน ขอความร่วมมือในการพัฒนารูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร และการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้เวลาระหว่างวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2555 ถึงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 1 เดือน

1.4 ผู้วิจัยประชุมกลุ่มพยาบาลวิชาชีพ โดยผู้วิจัยได้นำขั้นตอนของการบริหารการเปลี่ยนแปลงมาประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ดังนี้ 1) สร้างความตระหนัก ดำเนินการโดยหัวหน้าหอผู้ป่วย และผู้วิจัยอธิบาย ชี้แจงปัญหาของการรายงานเปลี่ยนเวร ความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนมาใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร ตามแนวคิด SBAR วัตถุประสงค์ของการรายงานเปลี่ยนเวร และประโยชน์ที่จะได้รับจากการรายงานเปลี่ยนเวรที่มีคุณภาพต่อผู้ป่วย ผู้วิจัยได้ให้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร และนำเสนอคู่มือการรายงานเปลี่ยนเวร พร้อมแบบฟอร์มการรายงานเปลี่ยนเวร ตามแนวคิด SBAR โดยจัดให้พยาบาลวิชาชีพทุกคนได้ฝึกการรายงานเปลี่ยนเวร ตามสถานการณ์ตัวอย่าง 5 สถานการณ์ และฝึกการรายงานเปลี่ยนเวรกับสถานการณ์ของผู้ป่วยจริง 2) สร้างการยอมรับ ดำเนินการโดยผู้วิจัยเปิดโอกาสให้พยาบาลวิชาชีพพูดคุย แลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการฝึกการรายงานเปลี่ยนเวรตามสถานการณ์ตัวอย่าง และสถานการณ์ของผู้ป่วยจริง และจัดให้พยาบาลวิชาชีพร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติ และสรุปผลการประชุมตามข้อตกลงของที่ประชุม เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพรู้สึกถึงความภาคภูมิใจ มีคุณค่า และมีส่วนร่วมในการนำรูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรมาใช้ในหน่วยงาน หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อตกลงของที่ประชุมไปปรับปรุงรูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพ 3) นำไปปฏิบัติ ดำเนินการโดยผู้วิจัยได้นำรูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพที่ปรับปรุง และแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ให้พยาบาลวิชาชีพทดลองรายงานกับผู้ป่วยจริง เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพพร้อมเข้าใจ รับรู้ถึงวิธีการปฏิบัติการรายงาน และตกลงรับวิธีการปฏิบัติการรายงานเปลี่ยนเวร โดยผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะแก่พยาบาลวิชาชีพเพิ่มเติม เป็นเวลา 2 สัปดาห์ และ 4) กำหนดเป็นกฎระเบียบของหน่วยงาน ดำเนินการโดยหัวหน้าหอผู้ป่วย และผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร และถือเป็นหลักปฏิบัติในการรายงานเปลี่ยนเวรในขั้นตอนก่อนการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร

1.5 ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้าหอผู้ป่วย นำเสนอเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ คู่มือการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพ และแบบฟอร์มการรายงานเปลี่ยนเวร ตามแนวคิด SBAR และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ได้แก่ แบบติดตามการรายงานเปลี่ยนเวร และแบบสอบถามประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร

1.6 ผู้วิจัยฝึกใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ได้แก่ แบบติดตามการรายงานเปลี่ยนเวร จนมีความคล่องตัว และกำหนดรหัสของพยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงาน จำนวน 11 คน เป็นรหัสที่ 1 ถึง 11

2. ขั้นตอนระหว่างการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยจัดให้พยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงานมีระยะเวลาสำหรับการเปลี่ยนแปลงการรับรู้เกี่ยวกับการรายงานเปลี่ยนเวร โดยจัดให้พยาบาลวิชาชีพรายงานเปลี่ยนเวร ตามคู่มือการรายงานเปลี่ยนเวรของพยาบาลวิชาชีพ และตามแบบฟอร์มการรายงานเปลี่ยนเวร ตามแนวคิด SBAR ทุกครั้ง และทดลองรายงานเปลี่ยนเวร คนละ 2 ครั้ง เป็นเวลา 3 สัปดาห์ โดยไม่จำกัดประเภทของเวรที่รายงาน จนครบตามกำหนดเวลา โดยผู้วิจัยเข้าร่วมเป็นพยาบาลวิชาชีพผู้รับรายงานในขณะการรายงานเปลี่ยนเวร ได้ทำการสังเกตโดยตรงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่พยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงานเริ่มต้นรายงานจนถึงสิ้นสุดการรายงานเปลี่ยนเวร โดยใช้แบบติดตามการรายงานเปลี่ยนเวร ตรวจสอบการรายงานข้อมูลของผู้ป่วยแต่ละรายตามข้อรายการที่กำหนดให้ครอบคลุมเนื้อหา ความถูกต้องตามสภาพการณ์ของผู้ป่วย และความชัดเจนของลักษณะการรายงานข้อมูล และให้ข้อมูลแก่พยาบาลวิชาชีพผู้ส่งรายงานเพิ่มเติม ในส่วนที่ยังรายงานไม่สมบูรณ์ ตามคู่มือการรายงานเปลี่ยนเวร และนำข้อมูลที่ได้จากแบบติดตามการรายงานเปลี่ยนเวรเก็บไว้วิเคราะห์เป็นข้อมูลสรุปผลการวิจัย

3. ขั้นตอนหลังการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยให้พยาบาลวิชาชีพ จำนวน 14 คน ตอบแบบสอบถามประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร หลังการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร พร้อมให้เขียนแสดงความคิดเห็นเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวม และตรวจสอบแบบสอบถามประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร ทั้งหมด 14 ชุด เพื่อป้องกันการเก็บข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ และเก็บข้อมูลไว้วิเคราะห์เป็นข้อมูลประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรหลังการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร และวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวรก่อนการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร และหลังการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวร ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด เพียงคนเดียว

รวมระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ระหว่างวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2555 ถึงวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2555 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ระยะเวลาที่ใช้ จำนวนผู้ป่วย และประเภทผู้ป่วยในแต่ละระยะการรายงานเปลี่ยนเวอร์ วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ ก่อนการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ และหลังการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ จากความแตกต่างของคะแนนการรับรู้ประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการรายงานเปลี่ยนเวอร์ของพยาบาลวิชาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Wilcoxon Signed Ranks Test